

“Дефіцит соціальної рівності” як проблема глобальної міграції

Трансформаційні процеси в сучасній Україні ускладнюють повсякденне життя як громадянам, так і мігрантам. Неусталена демократія, відсутність у населення досвіду життя в умовах громадянських і економічних свобод призводять до численних проявів нерівностей. Проблемність життя і поведінкові стратегії мігрантів значною мірою обумовлені явищем, яке ми називаємо „дефіцитом соціальної рівності”. Під останнім ми розуміємо таке обмеження простору легітимних прав мігрантів порівняно з місцевими мешканцями, яке сприймається мігрантами як несправедливе і утруднює їх облаштування у відмінному соціокультурному середовищі. Глобальна міграція досліджується науковцями переважно в плані її впливу на моделі праці й зайнятості, створення діаспор і колонізації, міжкультурних комунікацій; недостатньо вивченими залишаються питання гуманізації прав і свобод мігрантів, подолання „дефіциту соціальної рівності” між ними і укоріненим населенням.

Дані тези базуються на матеріалах дослідження, проведеного в 2006р. студентами соціологічного факультету за участю автора в межах проекту: «Стан процесів соціокультурної та соціально-психологічної адаптації етнічних меншин в м. Харкові та можливості регулювання адаптації засобами місцевої політики» (опитано 100 мігрантів з Близького Сходу, які мекають в Україні від 1 року до 10 років). З якими з соціальних нерівностей найчастіше зустрічаються мігранти в українському мегаполісі? Їх рейтинг виглядає наступним чином: значні відмінності в доходах у тих, хто приїздить до України, і місцевих мешканців (на це вказала майже третина опитаних); обмеження можливості працевлаштування (28%); обмеження свободи пересування (так вважає майже кожний четвертий опитаний); обмеження на відкриття власного бізнесу (25%); обмеження права на набуття власності (17%); відмінні права, порівняно з громадянами України, у судочинстві (15%); обмеження права на участь в органах управління та самоврядування (14%); обмеження свободи слова, висловлювань (12%); обмеження на здійснення певної професійної діяльності (12%); обмеження можливості розвитку етнічної, релігійної культури (9%); обмеження свободи зборів (9%). Таким чином, нерівності в житті мігрантів в основному концентруються навколо таких чотирьох проблем: значні відмінності в доходах у тих, хто приїздить до України, і місцевих мешканців; обмеження можливості працевлаштування; обмеження свободи пересування; обмеження на відкриття власного бізнесу. Відповіді респондентів на запитання «Як Ви вважаєте, з якими життєвими проблемами зустрічаються в Україні такі люди, як Ви?» дозволяють виявити рейтинг цих проблем, до яких насамперед відносяться: мовні, національні бар'єри (на них вказав кожний третій опитаний); відсутність інформації про правила життя в Україні (29%); збереження рідної мови, традицій, культури (28%); наявність житла (26%); порушення громадянських прав (26%); матеріальні труднощі (25%); недоброзичливе ставлення з боку громадян цієї країни (24%); недоброзичливе ставлення з боку представників місцевої влади (19%); конфліктні ситуації з місцевим населенням (18%); неможливість возз'єднання з сім'єю, яка залишилася в країні попереднього проживання (17%); труднощі працевлаштування, відкриття (ведення) власного бізнесу (17%). Виявлено гендерні відмінності в оцінці респондентами рівня проблемності свого життя: для чоловіків, порівняно з жінками, більш гострими видаються проблеми працевлаштування (відповідно 18% і 9% відповідей); відсутність інформації про правила проживання в Україні (33% проти 9%); конфліктні ситуації з місцевими мешканцями (20% проти 9%).

Наведений рейтинг проблем в житті мігрантів може слугувати інформаційною базою для розробки соціальних програм адаптації мігрантів в українському мегаполісі.